

RUNOFIGUURAT

Runofiguura = lyriikalle tyypilliset sanonta- ja lausemuodot.

1. Kysymys: Kysymysmuotoa käytetään usein runon kokonaisrakenteen perustana. Yksittäinen kysymys voi olla luonteeltaan retorinen (ei tarkoitettukaan vastattavaksi) ja sellaisena se kiinnittää huomion keskeiseen ajatukseen.

Miten löydän isieni kaupunkiin?

Pommilaivueita seuraten
palaan kotiin.

Missä se on? Siellä missä nousevat
savun valtavat vuoret.

Siellä, liekkien keskellä
se on.

Miten ottaa minut vastaan isieni kaupunki?

Edelläni lentävät pommikoneet. Kuolettavat
parvet ilmoittavat teille paluuni. Tulipatsaat
kulkevat pojan tiellä.

(B. Brecht, suom. Brita Poltti)

2. Huudahdus: Se tuo esiin korostuneen paatoksellisuuden tai erittäin tunteellisen asenteen. Tätä figuraa on käytetty aatteellisessa, uskonnollisessa ja isänmaallisessa runoudessa.

Oi maamme, Suomi, synnyinmaa!
Soi sana kultainen!
Ei laaksoa, ei kukkulaa,
ei vettä, rantaa rakkaampaa,
kuin kotimaa tää pohjoinen,
maa kallis isien!

(J. L. Runeberg)

Ja hyvä, lämmin, hellä
on mieli jokaisen.
Oi jospa ihmisellä
ois joulu ainainen!
(J. H. Erkkö)

No onkos tullut kesä;

4. säkeistö)

3. Puhuttelu: Keskus(keskeis)lyriikassa (= persoonallinen tilitys- ja tunnustusrunous) hyvin yleinen. Se tekee runosta intiimin, joskus myös personoi kuvattavan. Toisto voi toimia koko runon rakenteena.

Terve, metsä, terve, vuori,
Terve, metsän ruhtinas!
Täs on poikas uljas, nuori,
Esiin käy hän, voimaa täys,
Kuin tuima tunturin tuuli.

(A. Kivi; Metsämiehen laulu)

4. Inversio: Luonnollisen kielen sanajärjestyksen kääntäminen joko rytm tai ajatuksen tehostamisen takia tai riittelyyn pakottamana. Mitallinen runo on täynnä inversiota, mutta esiintyy myös vapaamittaisessa runossa

Ei elämässä pärjää taistelutta.
Mä hävinnyt oon joka taistelun.
Mä itkin sinun haudallasi, mutta
pelkään, ettet itke haudallani mun. (Juice Leskinen; Äeti)

5. Antiteesi: Vastakohta-asettelu. Modernissa runoudessa yleinen.

Huhtikuu on kuukausista julmin, se työntää
sireenejä kuolleesta maasta, sekoittaa
muiston ja pyyteen, kiihottaa
uneliaita juuria kevätsateella.
Talvi piti meidät lämpimänä, kietomalla
maan lumeen ja unohdukseen, kätkemällä
elämän hivenen kuiviin juurikyhmvihiin.
Kesä yllätti meidät, saapuen yli Starnbergersee'n
sadekuurona; me oleilimme loggiassa,
menimme kävelemään auringossa Hofgarteniin
ja joimme kahvia ja juttelimme hetkisen.

(T. S. Elliot; Kuolleiden hautaus)

6. Kiasmi: Se on runokuva, jossa (sana)järjestystä kääntämällä syntyy
antiteettinen tehostus.

Niin pieniksi kasvoimme.
Äskettäin
olit vaahteranlehdellä
vierelläin.

Ei silmäni kannan
ilon laidasta laitaan.
Kuin pieniksi joskus
tulla taitaan.

Niin väljästi mahduimme
sekunnin rakoon
kuin aika ois antanut
onnemme jakoon

(Aaro Hellaakoski; Niin pieniksi)

7. Hyperbola: Liioittelu, jolla korostetaan runon keskusajatusta. Se on
paisuttelevaa ja liioittelevaa kuvaamista.

Mitäpä sanoa nyt enää.
Koko sydämeni on tullut
jo ulos suusta.

(Eeva-Liisa Manner)

8. Parallellismi: Toisto, jossa kerrataan sama tai suunnilleen sama ilmaus.

Cordoba.
Etäällä ja yksin.
Suuri kuu, musta ratsu,
laukussani oliiveja.
Vaikka tunnen tiet,
en saavu koskaan Cordobaan.
Halki tasangon, päin tuulta,
verikuu, musta ratsu.
Cordoban torneista
minua katsoo kuolema.
Voi pitkää, pitkää tietä!
Voi urheaa ratsua!
Minut korjaa kuolema
jo ennen kuin saavun Cordobaan!
Cordoba.
Etäällä ja yksin.

(Federico Garcia Lorca)